

Ett samtal han nästan inte trodde på

Berättelse

Det var måndag morgon den 3 oktober 2022. Svante Pääbo var hemma i Leipzig i Tyskland. Han drack den sista koppen te. Sedan skulle han hämta sin dotter hos barnvakten. Det var en helt vanlig morgon.

Då ringde telefonen. Svante såg att samtalet kom från Sverige. Han tänkte genast på familjens lilla sommarhus där. "Det är säkert något med huset", trodde han. "Kanske har gräsklipparen gått sönder."

Men det var inte sommarhuset. Det var Nobelkommittén i Stockholm. De berättade att Svante Pääbo fick Nobelpriset i medicin. Han fick det "för upptäckter om utdöda människoarters arvsmassa och människans evolution". Det betyder att han hade visat varifrån människan kommer, genom att läsa mycket gammalt DNA.

Svante blev förvånad, men ändå lugn. Han och hans fru hade pratat om priset förut, så han var lite förberedd. För honom var dagen extra speciell. Hans pappa hade fått samma Nobelpris många år tidigare.

Senare på dagen kom Svante till sitt arbete på Max Planck-institutet. Hans kollegor väntade på honom. De var överlyckliga. På institutet fanns en gammal tradition: när någon lyckades med något stort, kastade man personen i vattnet. Nu lyfte kollegorna Svante och kastade honom rakt i en damm! Alla skrattade och hejade. En kollega hjälpte honom sedan med en livboj på skämt.

Det blev en dag som Svante aldrig glömmer. På morgonen var han på väg att hämta sin dotter. På eftermiddagen var han våt och glad, mitt i ett stort firande.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en barnvakt	en person som passar barn
ett samtal	när någon ringer och pratar
ett sommarhus	ett litet hus man bor i på sommaren
en gräsklippare	en maskin som klipper gräs
utdöd	en art som inte finns kvar längre
arvsmassa	det som barn får från sina föräldrar (DNA)
förvånad	överraskad
en tradition	något man brukar göra varje gång
en damm	en liten sjö, ofta gjord av människor
en livboj	en ring man kastar till någon i vattnet

Läsförståelsefrågor

1. Vad gjorde Svante på morgonen innan telefonen ringde?
 1. Han sov.
 2. Han drack te och skulle hämta sin dotter.
 3. Han var redan på arbetet.
2. Varför trodde Svante först att samtalet handlade om sommarhuset?
 1. Samtalet kom från Sverige, där huset ligger.
 2. Hans fru ringde från huset.
 3. Han hade glömt att stänga dörren.
3. Vad fick Svante Pääbo priset för?
 1. för en ny medicin mot en sjukdom
 2. för upptäckter om utdöda människoarters arvs massa och människans evolution
 3. för ett nytt sommarhus
4. Varför var dagen extra speciell för Svante?
 1. Det var hans födelsedag.
 2. Hans pappa hade fått samma pris tidigare.
 3. Han flyttade till Sverige samma dag.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Svante var helt oförberedd och hade aldrig tänkt på priset.
 2. Kollegorna kastade Svante i vattnet för att fira.
 3. Svante reste till Stockholm samma morgon för att ta emot priset.
6. Varför blev Svante "förvånad, men ändå lugn"? (öppen fråga)
7. Vad tror du kollegorna kände när de firade Svante på det här sättet? (inferens)

Facit

1. Han drack te och skulle hämta sin dotter.
1. Samtalet kom från Sverige, där huset ligger.
1. för upptäckter om utdöda människoarters arvs massa och människans evolution
1. Hans pappa hade fått samma pris tidigare.
1. nej (han hade pratat om priset med sin fru förut) b) ja c) det står inte i texten
- Exempel på svar: Han blev förvånad för att han inte väntade sig samtalet just då, men lugn för att han och hans fru redan hade pratat om att han kanske kunde få priset.
- Exempel på svar: De var glada och stolta över sin kollega och ville fira honom på ett roligt och varmt sätt.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten är skriven i preteritum och ger en närbild av ett enda ögonblick. Den kompletterar de biografiska texterna, som handlar om själva forskningen. Tema: oväntade nyheter och glädje. Bra för att öva preteritum och tidsord (sedan, senare, först). Be gärna deltagarna berätta om en gång de fick oväntade nyheter.

Diskussionsfrågor

- Har du någon gång fått en oväntad nyhet i telefon? Berätta.
- På Svantes arbete fanns en tradition: att kasta personen i vattnet. Finns det roliga traditioner på din arbetsplats eller i din familj?
- Svante var lugn fast han fick stora nyheter. Är du lugn eller stressad när något stort händer?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en dag då något oväntat och bra hände dig. Vad hände, och hur kändes det?

Källor och faktagranskning

- Svante Pääbo – Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Svante_P%C3%A4%C3%A4bo
- Svante Paabo – Encyclopaedia Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Svante-Paabo>
- The Nobel Prize in Physiology or Medicine 2022, pressmeddelande – NobelPrize.org: <https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/2022/press-release/>
- Nobel laureate Svante Pääbo shows us where we came from – Karolinska Institutet: <https://news.ki.se/nobel-laureate-svante-paabo-shows-us-where-we-came-from>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Svante Pääbo föddes 20 april 1955 i Stockholm och lever (juni 2026). Far var biokemisten Sune Bergström (Nobelpris i medicin 1982), mor den estniskfödda kemisten Karin Pääbo. Pääbo är en av paleogenetikens grundare. 1997 blev han chef för en avdelning vid Max Planck-institutet för evolutionär antropologi i Leipzig, Tyskland, och samma år sekvenserade hans grupp neandertal-mitokondrie-DNA. 2010 publicerades ett första utkast av hela neandertalgenomet, samma år beskrev gruppen en ny människoart, denisovamänniskan, utifrån DNA ur ett fingerben från Sibirien. Pääbo visade att neandertal-DNA finns kvar hos nutida människor utanför Afrika. 2022 fick han Nobelpriset i fysiologi eller medicin "för upptäckter om utdöda människoarters arvs massa och människans evolution". Bilden är CC BY-SA 4.0 (foto Duncan Hull, 2016).

